

فرمولاسیون نانوآفتکش گیاهی علیه عامل بیماری آتشک گلابی و ارزیابی آن در شرایط *Ex vivo* و *In vitro*

روح الله فرامرزی دوزین^۱-*احسان اسکوئیان^۲-سعید طریقی^۳-آرام بستان^۴-الله معتمدی^۵

۱-دانشجوی دکتری، شعبه مشهد، پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی ایران، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، مشهد، ایران

۲-استادیار، شعبه مشهد، پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی ایران، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، مشهد، ایران

۳-دانشیار، گروه گیاهپزشکی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

۴-استادیار، گروه نانوفناوری مواد غذایی، پژوهشکده فناوریهای پیشرفته مواد غذایی، مؤسسه پژوهشی علوم و صنایع غذایی، مشهد، ایران

۵-استادیار، پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی ایران، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، کرج، ایران

چکیده

بیماری آتشک گلابی با عامل باکتریایی *Erwinia amylovora* از جمله مهم‌ترین بیماری‌های خطرناک درختان میوه دانه‌دار در سراسر جهان و ایران بشمار می‌رود. هدف این پژوهش فرمولاسیون و بررسی خاصیت ضد میکروبی نانوآفتکش گیاهی به منظور کنترل رشد باکتری *E. amylovora* در شرایط *Ex vivo* و *In vitro* می‌باشد. در این آزمایش ابتدا انسانس گیری از گیاهان مختلف به روش تقطیر با آب انجام شد. سپس غربالگری انسانس‌های مختلف از طریق روش‌های انتشار دیسک (Disk diffusion)، حداقل غلظت بازدارندگی (MIC)، حداقل غلظت کشنده‌گی (MBC) و اندازه‌گیری تراکم جمعیت باکتری (CFU) انجام شد و پس از ارزیابی پتانسیل خواص ضد میکروبی، انسانس زنیان برای مراحل تولید نانومولسیون انتخاب شد. در انتها خواص ضد میکروبی نانومولسیون زنیان در مهار رشد عامل بیماری آتشک گلابی در شرایط *Ex vivo* مورد ارزیابی قرار گرفت. بیشترین میزان درصد انسانس مربوط به آویشن شیرازی (۲۸ درصد)، مرزه (۱۸ درصد) و زنیان (۱۳ درصد) بود. بیشترین و کمترین میزان هاله عدم رشد باکتری به ترتیب مربوط به زنیان (۴۰ میلی‌متر) و نعناع (۱۴ میلی‌متر) بود. بیشترین مقدار MIC و MBC مربوط به انسانس آویشن شیرازی به ترتیب برابر با ۰.۲ و ۱.۲۵ میلی‌گرم در میلی‌لیتر بدست آمد. حداکثر کنترل رشد جمعیت باکتری پس از استرپتومایسین مربوط به آویشن دنایی و زنیان بود. اندازه ذرات نانومولسیون زنیان برابر ۱۲.۸۴ نانومتر و شاخص توزیع ذرات برابر ۰.۳ نانومتر بود که نشان دهنده تولید امولسیون در اندازه نانو و توزیع عالی ذرات بود. بیشترین استرپتومایسین (۵۰ ppm) به ترتیب مربوط به غلظت‌های ۰.۲۵ و ۰.۲ گرم در لیتر نانومولسیون زنیان بود. به نظر می‌رسد که نانوآفتکش تولید شده بر پایه زنیان در این آزمایش از پتانسیل بالایی در مهار رشد باکتری *E. amylovora* برخوردار بوده لذا از این نانوآفتکش میتوان در کنترل آتشک و بهبود انبارمانی گلابی بهره گرفت.

واژگان کلیدی: استرپتومایسین، حداقل غلظت بازدارندگی، انسانس، نانومولسیون، زنیان.